

Institutet för språk och folkminnen

1(10)

Unescos konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet Förslag till förteckning över immateriella kulturarv i Sverige 2015

Levande traditioner - förteckning över immateriella kulturarv i Sverige

Kulturarvet Ålakustens ålfiske

1. Förslagets namn i vardagligt tal

I vardagligt tal använder vi ”Ålarvet”

Vid bildandet 2012 namnsattes föreningen till:

Föreningen för Ålakustens Ålafiske som världsarv

Vid vårt senaste årsmöte beslutades att ändra föreningens namn till:

Ålakustens kulturarvsförening

Ingen ändring av organisationsnummer eller webbadress som är www.alarv.se

- IK har i Sverige en **klar juridisk mening**
-- se Unescodefinition
- IK ska ha **överförts mellan generationer**
-- ålafisket bygger i stor utsträckning på ärvd kunskap, den går inte att läsa sej till
- IK ska vara **unik för respektive stat och inte ha en motsvarighet någon annanstans**
-- Hanöbukts ålahommefiske eller motsvarighet står med svårighet att finna på andra platser i Östersjön
- IK kan ha unika **juridiska regleringar**
-- drättsystemet är minst 800 år, 1293 donation av åldrätter vid Sandhammaren
- IK är inte sällan integrerad i en **särpräglad miljö**
-- Hanöbukts sand på land och i hav, hamnlös kust
- IK ska kunna **beskrivas under en lång tidsaxel**
-- historisk dokumentation under 800 år
- IK ska vara utsatt för **hot om fortsatt existens**
-- vattenkraftens åderlåtning på vandringsål, miljögifter - försurning av vattensystem, predatorökning – skarv och säl, nya fiskelagar som hindrar generationsväxling, ”museifiske återstår”

Sammanfattning

Åladrätten

- en juridiskt definierad term, skattelagt fiske som bokförs som särskild fastighet, att betrakta som fast egendom. Anor från danskt 1200-tal.

"hurru monnghe bönnther påå hwar bååth ähr, huru monnghe stycker näth hwar ägher och huadh the giöra aff hwar bååth och manndz dräth" (Förordning för kustfisket 1556)

(det som en man kunde dra, det område där en man ensam kunde dra nät upp ur sjön och försörja sej på fångsten)

- ursprungligen ett feodalt fiske reglerad av kungen, kyrka och adel.

- ursprungligen 140 drätter mellan Åhus och Stenshuvud.

Ålahommor

- finns ej att köpa, måste tillverkas på plats, anpassas till vattendjup och havsstruktur

- stort antal ingående delar i nätkonstruktionen som byggs ihop till en sammanlagd längd på upp till 300 meter, landarm inräknad.

Hommebåtar

- i princip köllös ekräbåt för 1-3 man, mellanting mellan blekingeeka och sydkustsnipan, byggd på fri hand utan ritning eller mall, anpassad till hamnfri sandstrand, harbaren.

- ursprungligen avsedd för rodd, nu oftast plastad med utombordare.

Ålakusten hommefiske

- ålafisket bedrivs från hamnfri kust

- står ej att återfinna någon annanstans, kan närmast jämföras med de i Kalmarsund förr pålade ålbottengarnen

-grundprincipen har i stort enbart påverkats av utombordaren och terylengarnet

Ålfiskekunskap

- att fiska ål idag, bygger i mycket stor utsträckning på "ärvd" kunskap, far till son / lejekarl. Jämförelse kan göras med smeden och hans son förr i tiden.

- de som övertog fisket fungerade som kunskapens stafettpinne

Byggnadskultur

- ålabodar är ej avsedda för boende, ofta namngivna efter händelser - skrönor:

Smugglareboden, Tvillingaboden

- hängen, område arrangerat för hantering/skötsel av hommor

Språkvärld

- benämningar/ord på redskap, hommekonstruktionens delar, åltyper, väder, vatten, båtar etc kräver en specifik ordbok/lexikon: stackarm, mule, meluck /melycke, bäl

3(10)

Ålen som mat

- unika tillagningsmetoder (lua, halma m fl) som inte förekommer för övrigt inom matvärlden
- avsaknad av industriell tillagning (konserver)
- ålagillen/kalas som företeelse skulle ev kunna jämföras med gåsamiddag, men ålagillet kan mer ses som en ritual, f ö finns inga motsvarigheter (kräftskivor, hummerfester, surströmmingsfest är moderna företeelser)

Fångstmetoder i Sverige

- alla alternativa fångstmetoder: ljustra, blindhutting, länk- o småryssjor, långrev, ålakistor, mete är förbjudna, förutom det licensierade fisket

Ålens socioekonomi

- ålen som betalmedel i stället för pengar till drättägare och lejefolk kan ha förekommit fram till 1974, är nu helt borta

Kulturresevat

- Rompeboden, en historisk ålabod från 1700-talet i anslutning till ett aktivt ålafiske, under tillblivelse.
- Kan hela kuststräckan bli ett kulturresevat?

Skrönor - tradering, historiska händelser, vidskepelse

- ålafisket har under århundradena genererat otaliga historier - skrönor, mer eller mindre sanna som bidrar till atmosfären runt ålafisket. Vidskepligheten lever kvar hos ålafiskarna. Historiska händelser som det fortfarande talas om, t ex
 - Katastrofen/väderfenomenet med orkan och stormflod 1872 som drabbade hela södra Östersjön
 - Ålfångsterna 1959 som saknar motstycke

Skrönor finns det gott om, som:

- Vantamannen, Tackaren, den mördade prisessan m fl

Hot mot ålafisket i Hanöbukten

- Vattenkraftens omfattande decimering av vandringsål, in och ut
- Miljöförändringar, miljögifter - försurning av sötvattensystem tillika havet
- Internationellt rovfiske på glasål
- Förekomsten av ål minskar
- Upplösningen av åladrätter
- Förvandlingen av ålabodar till fritids- permanentbostäder
- Nya fiskelagar, enbart licensierat fiske, kortare fiskeperioder
- Nya fiskelagar som sätter tvångströja på ålfiskaren, som inte "får" bli sjuk och att någon annan sköter hans fiske
- Nya fiskelagar som gör att ålafisket inte kan följa generationsväxling, inte kan ärvas eller köpas

4(10)

2. Var i Sverige görs detta? Finns det någon eller några platser som detta särskilt förknippas med?

På det sätt man fiskar blankål här och med den historiska bakgrunden kallas kuststräckan **mellan Åhus och Stenshuvud för Ålakusten**, beläget på **Skånes östkust**.

Ålfisket bygger på ålens biologi och livscykel. Vi tror oss veta att det s k Sargassohavet, sydvästra Nordatlanten, är lekplatsen för ålen, ingen har dock funnit ålrom där ännu. Ålrommen kläcks och driver som larver, *Leptocephalus*, med havsströmmarna norrut. En del kommer mot Europa och har vuxit till sej till genomskinliga små glasålar som blir större ålyngel som vandrar upp i sötvattenflöden för att där växa till sej under 10–15 år som gulål och därefter vid könsmognad börja sin återvandring till Sargasso som blankål. Det är under denna utvandningsfas som ålen fiskas här.

Skälet till att ålafisket har haft en dominerande omfattning här är egentligen kuststrukturen.

Alla utvandrande blankålar från samtliga länder runt mellersta och norra Östersjön måste passera Skåne för att komma ut i Atlanten på sin lekvandring till Sargasso.

I övriga Europa fiskas även glasål, ålyngel och gulål.

Kuststräckan är utan egentliga hamnar, den obrutna sandstranden, **haboran**, är hamn och redskapen, **hommorna**, är stora, flera hundra meter, och förankrade med tunga järndraggar.

Åhus har spelat en central roll som huvudort för ålafisket under 1900-talet eftersom det 1921 bildades ett företag, AB Ålexporten, som med sin **ålvassflotta** samlade upp all fångad levandeål längs den svenska östersjökusten och därmed dominerade ålhandeln med Tyskland, Danmark och Nederländerna. Ägaren till Ålexporten kallades ålakung och det är en titel som idag används vid ålagillen, där man korar just ålakung – åladrottning.

3. Vem eller vilka personer har kunskap om eller utövar detta?

Kvar finns 17 licensierade ålfiskare med specialtillstånd och lika många åldrande ålafiskare och lejekarlar som har kunskaper som går att omsätta till praktiskt ålafiske. Självklart finns en rad personer med omfattande kunskaper om ål och ålafiske men som inte har praktiska kunskaper för att utöva och lära ut.

Duktiga matlagare finns det en hel del men det är ju en konst och kunskap att välja rätt ål till respektive tillagningsform. Vad är en bra rögal, kokål, stegål?

4. Beskriv hur det går till, eller vad det är

I Hanöbukten, sträckan Åhus till Stenshuvud, är situationen nu sådan att ålafiskaren, äger (ett fåtal) drätten eller arrenderar av drättägarna, på vanligtvis 5 år. Till drätten hör en ålabod för redskap och övernattnig.

På sträckan Åhus-Friseboda äger en del av ålafiskarna själv ålaboden. På sträckan Friseboda-Stenshuvud äger drättägarna boden.

Ekonomi:

Finansiering av arrendet med drättägarna. Finansiera egen ålabod.

Kostnader för alla utgifter för redskapen.

Kostnader för utgifter för båt, traktor och övrig kringutrustning.

Dessa kostnader tar för det mesta ca 60 % av fiskets inkomster.

Rörliga kostnader:

Övriga 40 % går till inkomster till ålafiskare och lejekarlar.

Numera har lejekarlarna överenskommen timlön, tidigare hade man andel, s k pundtal, i bruttofisket, ca 10% för 4 mån arbete.

Ålafiskaren hade mestadels jobb året om.

Att kunna bygga egna redskap. Hommor och ledarmar.

Att laga och tillverka egna redskap är ålafiskarens uppgift.

Som ålafiskare måste man ha ambitionen att satsa 700-1000 timmar under vinter och vår, på nya redskap. Om det blir storm eller dåligt fiske, måste man tänka att ”jobbet är gratis”.

Under senare delen av 1900-talet fanns under ett tjugotal år en s k stormskadegaranti.

Ålafiskets hantverk och matematik.

En ålfiskare måste både vara hantverkskicklig och duktig i de fyra räknesätten, dessutom vara bekant med trigonometri.

Varje åladrätt har sina egna djupkurvor ute i havet. Ålfiskaren måste vara välbekant med dessa för sin redskapstillverkning.

Nätmateriel är tillverkat efter mätskalan famnar och alnar.

Ett standardnätstycke är 10 famnar, 30 alnar långt, dessa köps färdiga från fabrik, sen sent 1800-tal, numera i terylen, förr i bomull. Näten kan köpas med olika djup. 24-mm nät skall sträckas ut 22 maskor per aln när man syr på repen på flytrep och blyrep. På sidorna, gavlar, skall nätet sträckas ut 16 maskor per aln.

När man syr raka avdelningar t.ex ledarmar, är detta relativt enkelt.

Sneda vinklar i nätet är komplicerat, tex ingångskonan till homman, nätet måste kunna sys ihop maska för maska.

Nät kan ej klippas snett som tyg eller papper efter mall. Komplicerade uträkningar med hela maskor visavi sneda föreligger, t.ex 30 graders lutning i en ingångskona ger förhållandet, 2 sneda, 1 rak maska.

Ett ålbottengarn består av ledarm om ca 10-15 nätstycken plus homman med sneda stackarmar.

6(10)

Ledarmen och stackarmarna är relativt enkla att tillverka. Djupanpassning sker med anpassning av antalet maskor och intagningar i gavlarna.

Själva homman med ingångskona, bäl, bakpåse, melyckskonor och runda böjlar är komplicerad matematik samt hantverksteknik.

Ålafisket

Ålfisket bedrivs på Ålakusten från augusti till november med hommor.

Man sätter homman i augusti, ett omfattande och krävande arbetsinslag med flera båtar och flotte och har landtagning i november, som är minst lika arbetskrävande som sättningen.

Utvandrande ål går in i homman som fiskaren tömmer, han ryktar homman, normalt minst varannan morgon beroende på vindar och strömmar.

Hommebåten drages idag ut i havet med traktorns hjälp, hommebåten ligger alltid på stranden beroende på den för oväder utsatta kuststräckan. Yttre delen på homman som ligger på ca 10 m djup vinschas upp till båten och stjälpas in med handkraft. Struten öppnas och töms på fisk och ål och sätts därefter tillbaka efter ett noga uttänkt mönster. Fångsten sorteras på vägen in till land.

Hommebåten dras upp på land med traktorhjälp.

Ålen sumpas tills den ska nyttjas. Den vandringsklara ål som fångas har slutat äta och lever på sitt fett som ska räcka i 700 mil till Sargassohavet.

Hommebåten

Ålakustens hommebåt är ofta byggd på fri hand, utan ritning eller mall, och anpassad till en hamnfri sandstrand. Båten är lämplig för en till tre man, den skall ju dras upp på sandstranden.

Århundradens utveckling av ålafisket vid Ålakusten har i princip stannat vid utombordaren, plastbåten och nylongarnet.

5. Beskriv bakgrunden/historiken

Före 1900-talets början spelade ålen en väsentlig roll i lokalthushållningen på samma sätt som laxen, även som betalningsmedel och skatteintäkt för kronan.

Ett kuriosaexempel på detta är att när regalskeppet Wasa bärgades fann man 68 tunnor insaltad ål.

De äldsta beläggen härör från katolsk tid och kyrkans fastetider. Detta förklarar varför så många åldrätter donerats till präst- och biskopgårdar. Legendariskt i detta hänseende är Löderups pastorat i sydöstra Skåne som genom donationer 1293 och 1320 erhöll fyra åldrätter vid Sandhammaren, varför pastoratet var synnerligen eftertraktat. Först 1951 drogs denna löneförmån definitivt in (N-A Bringéus 2007)

Enligt gammal dansk rättsuppfattning upphörde den privata äganderätten vid vattenlinjen. Havsbotten och havet tillhörde kronan. (Jutska lagen 1241)

En annan tidig skriftlig uppgift är ett brev från 1511 där man kan läsa att herren på Glimmingehus arrenderade två åldretter vid Kyl som tillhörde ärkebiskopssätet.

7(10)

Historiskt är kuststräckan sedan dansk tid före freden i Roskilde 1658 och **fortfarande** reglerad i **skattebelagda fastigheter** som kallas **åldrätter**, längre söderut på ostkusten förekommer beteckningen ”sätt”, exv ”Viksättet”. Åldrättens juridiska innebörd är ensamrätten till ålfiske inom ett visst område. Överlåtelse av åldrätt är föremål för lagfart och åldrätten åsätts taxeringsvärde. Drättsystemet övertogs av kungariket Sverige som använde drätterna som förläningar till kyrkan och adeln i huvudsak. Drättsystemet togs bort i Danmark 1928.

Mellan Åhus och Stenshuvud är stranden uppdelad i 140 drätter, den smalaste 135 meter och den bredaste 361 meter. Ut i vattnet sträcker sej drätten 100-150 famnar, dvs 180-270 meter. Alla drätter utnyttjas inte idag.

Vanligen var det stora jordägare som hade äganderätten till drätterna men det hände att ålafiskare kunde få skåborätt till en drätt, vilket innebar en nyttjanderätt som kunde ärvas från far till son. 1846 fick fiskaren Måns Trulsson i Yngsjö åborätt till drätterna 13 och 14 i Åhus som tidigare ägts av kronan. Sannolikt en ”belöning” för idogt ”sandflyktsarbete”. Han betalade en avgift på 22 kr och 50 öre till Lanträneriet och 1 krona och 35 öre till Vadstena Krigsmanshuskassa för att bli rättmätig ägare till de två drätterna. Det normala var att ålafiskarna arrenderade drätterna av kronan, kyrkan, storgods eller bönder och långt fram i vår tid betalades arrendet i form av färsk och saltad ål, vilka levererades i trettiokiloskaggar som stod sej ett helt år rätt hanterade. Sedan 1974 betalas arrendena med reda pengar.

Vid dessa drätter finns ålabodar. Längs Ålakusten har dokumenterats mer än 80 ålabodar. Den äldsta bevarade från 1700-talet. Ålabodarna fick fantasifulla namn; Rompeboden, Tvillingaboden, Smugglareboden, Gökaboden, Kongaboden, Uppsalaboden... se bod- och drättförteckning, www.alarv.se

Förr sov fiskarna på halm under sina upp och nervända båtar.

Ålaboden grävdes in i strandbacken ofta med dörren mot havet. Väggar av kalkmurad åkersten och halmtak. Packhuset, ibland på vinden med ramp eller körbrygga från markplanet. Stugdelen, lågt i tak, ett bord, eldstad, i modern tid en fotogenlampa och några kojplatser var fiskarnas hem under ålafisket.

6. Hur överförs kunskapen?

Kunskap om hur man bedriver ålfiske längs ålakusten överförs enbart mellan den som är utövande fiskare till den/de som är intresserade att ev kunna ta över ett fiske, genom praktiskt arbete. ”Havet och havsbotten” måste man lära sej på plats.

Det finns **ingen** litteratur som t ex beskriver hur man bedriver/utför fisket, bygger och lagar en homma.

Det lokala språkbruk / ”fackspråk/uttryck” som gäller ålafisket finns enbart nedtecknat i ytterst enkla ”ordlistor”.

Vad gäller tillredning av olika ålrätter finns det relativt gott om receptsamlingar, men det krävs omfattande tillämpning för att resultaten ska bli bra. Moderna rökmetoder kan/ska och får inte jämföras med lokalt rökt ål.

8(10)

7. Finns det kurser, utbildningar eller andra insatser som gjorts för vidareförande?

Det finns idag 17 licensierade ålafiskare med specialtillstånd längs Ålakusten. Sammantaget finns i Sverige ca 200 ålfiskare. Fiskevolymen uppgår till 240 ton/år i Östersjön varav 60 ton i Skåne, detta motsvarar 2% av den utvandrande ålen från Östersjön. Vattenkraften tar 20%, säl och skarv 30%.

Det finns idag ingen och har aldrig funnits några kurser eller utbildningar för eller till ålafiskare. Allting bygger på traderad och praktisk vidareförd kunskap.

Rekrytering till ålfisket är svårt med nu rådande problembilder. Det krävs stort mod av en ungdom att satsa på ålfiske som i grunden innebär omfattande investeringar.

Dock finns en del organisationer som förstår vikten av att ålfiskekulturen kan leva vidare:

Ålfiskareföreningen

Ålfonden, som bl a sätter ut ålyngel

Ålakademin, som kunskapar och anordnar seminarier om ålens biologi och vattens/havets kvalitet.

Ålakademin anordnar varje år sedan 1997 ålabodsvandringar längs Ålakusten, dessa vandringar samlar ett stort antal deltagare. Ålakademin anordnar också, i samverkan med ålafiskarna, varje år en ålafestival. Festivaldeltagarna besöker då ålabodar längs kusten och äter olika ålätter. I samband med festivalen utser Akademien en Ålakung och Åladrottning. Utmärkelsen tilldelas en person som utmärkt sej för sitt arbete för ålens fortlevnad.

Ålakustens kulturarvsförening, som jobbar för att Ålakustens ålfiske ska bli ett immateriellt kulturarv

Biosfärområdet Kristianstads Vattenrike, där Ålakusten ingår

Leader Skånes Ess, som projektdrivare och kunskapsutvecklare

Regionmuseet, som bevarare av kustmiljöer

Gärds Härads hembygdsförening, Gärds Härads Hembygdsförening äger och förvaltar Rompeboden – den sannolikt äldsta ålaboden längs ålakusten. Varje år anordnar hembygdsföreningen Rompebodadagen, då allmänheten får tillfälle att besöka boden.

Den Blå Linjen, med restauranger, konst och boende

8. Utvecklingsmöjligheter, nya användningsområden?

Enligt forskningen (Dekker m fl) är det nuvarande ålfisket i Sverige, som är reglerat och begränsat på olika sätt, långsiktigt hållbart med avseende på ålbeståndet.

Åtgärderna för att lösa problemen blir också ett hot mot ålafisket på Ålakusten.

Regleringar som stoppar arv av fiskelicenser som försvårar generationsskiften måste ändras.

För att förbättra kunskaperna om ålen och ålfiskekulturen ska olika typer av vandringsleder längs kusten arrangeras. Dessa leder ska var utrustade med informationsstolpar med QR-kod för detaljerad information via app om respektive plats och verksamhet. Ålfiskareföreningen är även beredda att fungera som lokala ålfiskeinformatörer.

9(10)

Anordnad av ytterligare fältmuseer utöver Rompeboden och Trillingaboden.

Färdiga "besökspaket" - boende, mat, information, underhållning finns.

Regionalt finns en omfattande matkultur runt ål i alla dess tillagningsformer: privat, vid traditionella ålagillen såväl som på många krögares smörgåsbord.

Föreningens plan är att utveckla traditionell småskalig matkultur enligt

Jordbruksverkets regeringsuppdrag och handlingsplan som en del i det immateriella kulturarvet.

Ett inte oviktigt faktum är att 1 kg rätt förädlad ål omsätter ca 4500 kr totalt.

9. Finns det några organisationer (institutioner/föreningar/sällskap) som är berörda?

Förutom de organisationer som är uppräknade under punkt 7, finns ju:

Licensierade ålafiskare inklusive anställd personal på Skånes ostkust

Lokalbefolkningen

Ålagillesarrangörer, restauranger/värdshus

Taxi och hotellrörelser

Alla som äter och vill äta ål privat.

Turister som besöker Ålakusten

Alla som deltar i ålagillen eller i arrangemang inom krogvärlden

Fiskredskapshandlare/skeppshandeln

Livsmedelsleverantörer

Turistinformation och turism- och besöksnäringar

Myndighets- och kontrollfunktioner

Förskolor, lägerskolor, skolelever

Naturum – Vattenriket

Besökare Trillingabodens ålamuseum

10. Övriga uppgifter (t.ex. litteratur, diskografi, audiovisuellt material, arkiv)

J Danielsson – L Torstensson, Saga och sanning från ÅLAKUSTEN, 1996

Thorsten Andersson m fl, Ålakust, 1986

I Gärdsgård m fl, "Ål från Sargasso till gillesbord", 1985

M Blombärg, T Lundgren. Ålakust – Den blå linjen. 2012

Yngve Rollof, "Ålabodar. Sjöfartshistoria och ålafiske från Tosteberga till Kåseberga"

Centrum för biologisk mångfald. Människan och faunan, etnologi i Sverige 3.

Småskrifter av S:ta Annas Gille, Åhus

1992, Ålkvassar

1994, Ryhls båt- och skeppsvarv

1996, A-B Ålexporten Åhus

Yngve Rollof, "Från Ålakusten till Kap Horn" 1982

Kent Olsson, "Inte en vackrare plats på jorden", Åhus historia. 2002

Linné Carl von, Skånska resa 1749

10(10)

Övrigt:

Föreningen för Ålakusten ålafiske som världsarv, Folder: Ett Framtida Världsarv
Föreningen... Videofilm: Eel Coast / Ålakusten, se www.alarv.se
Ålakusten – Den blå linjen, film: 2012, Blombärg–Olofsson

11. Länkar till mer information

Ålakustens kulturarvsförening: www.alarv.se inkl filmen "Ålakust"

Liten ordbok från Ålakusten:
<http://www.alarv.se/wpcontent/uploads/2013/03/%C3%851-Ordbok.pdf>

Ålakust – Den blå linjen: www.denblalinien.se

Filmen- Den blå linjen <https://vimeo.com/51767643>

Ålakademin www.alakademin.se

Ålfonden: <https://sv.wikipedia.org/wiki/%C3%85lfonden>

Länsstyrelsen:
<http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/nyheter/2012/Pages/bemoalhhajking.aspx>

Biosfärområdet Kristianstad vattenrike:
www.vattenriket.kristianstad.se/litteratur/pdf/2010_Alseminariet.pdf.pdf

Skånes Leader:
<http://www.leaderskane.se/download/18.6bec34c113ef744e28833fb/1377190621965/Press-release+%C3%85larv+Inbjudan.pdf>

Kristianstad Turism: <http://turism.kristianstad.se/den-bla-linjen>

SvD: <http://www.svd.se/urgammalt-yrke-pa-vag-mot-utrotning>

12. Kontaktperson/er

Föreningens ordförande: Maria Blombärg, Yngsjöv 1299, 29692 Yngsjö
070-3541775, maria.blombarg@telia.com

Föreningens v ordförande: Per Malmer, Knottv 6, 29633 Åhus
0708-140551, per.malmer@hotmail.com

Föreningens sekreterare: Calle Ericsson, Åhultsv 21, 29791 Vittskövle
0708-848829, hylander@oedf.se

13. Anmälare (namn och ev. organisation och/eller anknytning).

Ålakustens kulturarvsförening.
www.alarv.se
Skr: Calle Ericsson, se ovan

14. Datum och ort

2015-07-06 Yngsjö